

Inhoud

Ten Geleide	17
Hoofdstuk 1 Anatomie en fysiologie van de huid	19
1.1 Inleiding	19
1.2 Anatomie en fysiologie	19
1.2.1 Epidermis	20
1.2.2 Basaalmembraan	23
1.2.3 Dermis	23
1.2.4 Adnexen	25
1.2.4.1 Haren	25
1.2.4.1.1 Typen haren	26
1.2.4.1.2 Anatomie van de haarfollikel	26
1.2.4.1.3 Fysiologie van de haargroei	27
1.2.4.2 Nagels	29
1.2.4.3 Talgklieren	29
1.2.4.4 Zweetklieren	30
1.2.5 Bloed- en lymfevaten	31
1.3 Functies van de huid	31
1.4 Immunologie van de huid	32
1.4.1 Aspecifieke immuunsysteem	32
1.4.2 Specifieke immuunsysteem	33
1.4.3 Allergische reacties	34
1.4.4 Auto-immuniteit	34
1.5 Genetica van de huid	35
1.6 De huid in de verschillende levensfasen	36
1.6.1 Van geboorte tot puberteit	36
1.6.2 Puberteit	37
1.6.3 Zwangerschap	37
1.6.4 Menopauze	37
1.6.5 Oudere leeftijd	37
1.7 De gepigmenteerde huid	38
1.7.1 Verschillen in structuur en functie van de blanke en negroïde huid	39
1.7.2 Huidaandoeningen en de donkere huid	39
1.7.3 Fysiologische verschijnselen in de donkere huid	40
1.7.4 De donkere huid en behandeling van huidafwijkingen	40
1.8 Gezonde huid	40
Hoofdstuk 2 Diagnostiek van huidafwijkingen	43
2.1 Inleiding	43
2.2 Anamnese	43
2.3 Inspectie	44
2.3.1 De efflorescentieleer	45
2.3.2 De efflorescenties	45
2.3.3 Het PROVOKE-systeem	52
2.3.4 Hulpmiddelen bij de inspectie	55

2.4	Palpatie	57
2.5	Aanvullend onderzoek	58
2.5.1	Klinisch-chemisch onderzoek	58
2.5.2	Histopathologisch onderzoek	58
2.5.3	Microbiologisch onderzoek	59
2.5.3.1	Kweken van bacteriën, virussen en schimmels	59
2.5.3.2	KOH-preparaat van huidschilfers, nagels en haren	59
2.5.3.3	Overig microbiologisch onderzoek	59
2.5.4	Allergologisch onderzoek	60
2.5.4.1	Epicutaan allergologisch onderzoek	60
2.5.4.2	Intracutaan allergologisch onderzoek	61
2.5.5	Vaatonderzoek	61
2.5.5.1	Doppleronderzoek	61
2.5.5.2	Duplexonderzoek	62
2.5.5.3	Lymfescintigrafie	62
2.5.6	Trichologisch onderzoek	62
2.5.7	Lichtdiagnostisch onderzoek	63
2.5.8	Beeldvormend onderzoek	63
2.5.9	Zweettest	64

Hoofdstuk 3 Behandeling van huidafwijkingen 65

3.1	Inleiding	65
3.2	Uitwendige therapie	66
3.2.1	Basispreparaten voor dermatologische toepassing en indifferente therapie	66
3.2.2	Uitwendige medicamenteuze therapie	69
3.2.3	Voor te schrijven hoeveelheden	78
3.3	Systemische medicamenteuze therapie	78
3.4	Intralaesionale medicamenteuze therapie	81
3.5	Dermatochirurgie	81
3.5.1	Excisie	81
3.5.2	Plastieken	82
3.5.3	Mohschirurgie	83
3.6	Elektrochirurgie	83
3.7	Curettage / excochleatie	84
3.8	Cryotherapie	85
3.9	Lichttherapie	86
3.9.1	UV-B fototherapie	86
3.9.2	UVA-1 fototherapie	87
3.9.3	Fotochemotherapie	87
3.10	Fotodynamische therapie	87
3.11	Lasertherapie	88
3.12	Flitslamptherapie	89
3.13	Behandeling van spataderen	89
3.13.1	Endoveneuze technieken	89
3.13.1.1	Sclerocompressietherapie	89
3.13.1.2	Thermische endoveneuze technieken	90
3.13.2	Chirurgische technieken	90
3.13.2.1	Ambulante flebectomie	90
3.14	Compressietherapie	91
3.15	Etsen	92
3.16	Resurfacing (chemische peeling, dermabrasie, laser)	92
3.17	Weefselaugmentatie	93
3.18	Botulinetoxine behandeling	94
3.19	Iontoforese	94

3.20	Radiotherapie	94
3.21	Psychotherapie	95
Hoofdstuk 4 Huidafwijkingen met erytheem		97
4.1	Inleiding	97
4.2	Erythema palmare	98
4.3	Erytheem van het gezicht	98
	4.3.1 Vluchtige roodheid (erythema faciale)	98
	4.3.2 Niet-vluchtige roodheid (rubeosis, facies rubra)	99
4.4	Erythema perstans	99
4.5	Erythema annulare centrifugum	99
4.6	Urticaria en angio-oedeem	100
Hoofdstuk 5 Huidafwijkingen met erytheem en schilfering		105
5.1	Inleiding	105
5.2	Psoriasis	105
5.3	Pityriasis rosea	111
5.4	Erythrodermie	112
5.5	Parapsoriasis	114
Hoofdstuk 6 Huidafwijkingen met papels		117
6.1	Inleiding	117
6.2	Prurigo simplex	117
6.3	Prurigo nodularis	118
6.4	Neurodermitis circumscripta (lichen simplex chronicus)	119
6.5	Granuloma annulare	120
6.6	Lichen planus	121
6.7	Sarcoïdose	122
Hoofdstuk 7 Huidafwijkingen met vesikels en bullae		125
7.1	Inleiding	125
7.2	Erythema multiforme	125
7.3	Stevens-johnsonsyndroom en toxische epidermale necrolyse	127
7.4	Epidermolysis bullosa	128
7.5	Oedeemblaren	129
7.6	Diabetische bullae (bullosis diabeticorum)	129
Hoofdstuk 8 Huidafwijkingen met pustels		131
8.1	Inleiding	131
8.2	Psoriasis pustulosa	131
	8.2.1 Gegeneraliseerde psoriasis pustulosa	131
	8.2.2 Psoriasis pustulosa van de handpalmen en de voetzolen	132
	8.2.3 Acrodermatitis continua Hallopeau	133
8.3	Pustulosis palmoplantaris (ziekte van Andrews-Barber)	133
8.4	Malassezia folliculitis	134
8.5	Pseudomonas folliculitis	135

Hoofdstuk 9 Huidafwijkingen met hyperpigmentatie	137
9.1 Inleiding	137
9.2 Naevus naevocellularis	137
9.2.1 Verworven naevus naevocellularis	137
9.2.2 Congenitale naevus naevocellularis	140
9.3 Naevus spilus	140
9.4 Ephelis	141
9.5 Lentigo simplex	141
9.6 Lentigo solaris	142
9.7 Café-au-laitvlek	143
9.8 Beckernaevus (melanosis naeviformis Becker)	144
9.9 Mongolenvlek	145
9.10 Erythrosis interfollicularis colli (poikiloderma van Civatte)	145
9.11 Postinflammatoire hyperpigmentatie	146
9.12 Melasma	146
9.13 Erythema ab igne	147
9.14 Mastocytose	148
9.15 Acanthosis nigricans	149
9.16 Poikilodermie	150
9.17 Hyperpigmentatie door geneesmiddelen en metalen	150
9.18 Hyperpigmentatie bij interne ziekten	151
9.19 Overige afwijkingen met donkerder verkleuring van de huid	151
Hoofdstuk 10 Huidafwijkingen met hypo- en depigmentatie	153
10.1 Inleiding	153
10.2 Hypopigmentatie	154
10.2.1 Postinflammatoire hypopigmentatie	154
10.2.2 Pityriasis alba	154
10.2.3 Pityriasis versicolor	154
10.2.4 Progressieve maculaire hypomelanose	155
10.2.5 Hypomelanosis guttata idiopathica	156
10.2.6 Naevus depigmentosus	156
10.2.7 Hypopigmentatie door chemische stoffen	157
10.2.8 Hypopigmentatie door fysische invloeden	157
10.2.9 Hypopigmentatie bij andere dermatologische ziektebeelden	157
10.3 Depigmentatie	158
10.3.1 Vitiligo	158
10.3.2 Halonaevus	159
10.3.3 Oculocutaan albinisme	159
10.3.4 Overige oorzaken van depigmentatie	160
Hoofdstuk 11 Huidafwijkingen met ulcera	161
11.1 Inleiding	161
11.2 Decubitus	162
11.3 Pyoderma gangraenosum	164

Hoofdstuk 12	Littekens en huidafwijkingen met littekens	165
12.1	Inleiding	165
	12.1.1 Wondgenezing	165
	12.1.2 Factoren die de wondgenezing beïnvloeden	166
12.2	Hypertrofische littekens en keloïden	167
12.3	Acne keloidalis nuchae	169
12.4	Atrofie en atrofische littekens	170
	12.4.1 Atrofie	170
	12.4.2 Atrofische littekens	170
	12.4.3 Striae	171
12.5	Huidafwijkingen in littekens	172
Hoofdstuk 13	Eczemateuze dermatosen	173
13.1	Inleiding	173
13.2	Allergisch contacteczeem	173
13.3	Ortho-ergisch contacteczeem	178
13.4	Constitutioneel eczeem	179
13.5	Acrovesiculeus eczeem	183
13.6	Nummulair eczeem	184
13.7	Eczema hyperkeratoticum et rhagadiforme	185
13.8	Hypostatisch eczeem	185
13.9	Eczema craquelatum	186
13.10	Seborroïsch eczeem	187
13.11	Intertrigineus eczeem (intertrigo)	188
13.12	Juveniele plantaire dermatose	189
Hoofdstuk 14	Acne en op acne gelijkende dermatosen	191
14.1	Inleiding	191
14.2	Acne (vulgaris, conglobata)	191
14.3	Acneïforme erupties	195
14.4	Rosacea	195
14.5	Dermatitis perioralis	198
14.6	Demodexfolliculitis	199
14.7	Hidradenitis suppurativa (acne ectopica, acne inversa)	199
Hoofdstuk 15	Benigne tumoren	203
15.1	Inleiding	203
15.2	Verruca seborrhoeica	203
15.3	Blauwe naevus	205
15.4	Vlekjes van Fordyce (ectopische talgklieren)	205
15.5	Seniele talgklierhyperplasie	206
15.6	Naevus sebaceus	206
15.7	Syringoom	207
15.8	Keratoacanthoom	207
15.9	Tricho-epithelioom	208
15.10	Dermatofibroom	208
15.11	Fibroom	208
15.12	Xanthoom	209
15.13	Leiomyoom	210
15.14	Lipoom	210

15.15	Cysten en pseudocysten	211
15.15.1	Milium	211
15.15.2	Epidermale cyste	211
15.15.3	Tricholemmale cyste	212
15.15.4	Reuzencomedo	212
15.15.5	Elastoidosis nodularis cystica et comedonica (syndroom van Favre-Racouchot)	212
15.15.6	Steatocystoma multiplex	213
15.15.7	Myxoidcyste	213
15.15.8	Hidrocystoom	214
15.16	Chondrodermatitis nodularis helicis	214

Hoofdstuk 16 Premaligne huidafwijkingen 215

16.1	Inleiding	215
16.2	Actinische keratose	215
16.3	Cornu cutaneum	217
16.4	Dysplastische naevus en familiair dysplastisch naevussyndroom	217
16.5	Overige premaligne huidafwijkingen	219

Hoofdstuk 17 Maligne tumoren 221

17.1	Inleiding	221
17.2	Kwaadaardige tumoren beperkt tot de opperhuid	221
17.2.1	Ziekte van Bowen	221
17.2.2	Quéyraterytroplasie	222
17.2.3	Bowenoïde papulose	223
17.2.4	Lentigo maligna	223
17.3	Kwaadaardige tumoren (invasief groeiend)	224
17.3.1	Basaalcelcarcinoom	224
17.3.2	Plaveiselcelcarcinoom	226
17.3.3	Melanoom	228
17.3.4	Lymfoom	230
17.3.4.1	T-cellymfoom	230
17.3.4.1.1	Mycosis fungoides	230
17.3.4.1.2	Sézarysyndroom	231
17.3.4.1.3	Lymfomatoïde papulose	231
17.3.4.2	B-cellymfoom	232
17.3.5	Ziekte van Paget	232
17.3.6	Kaposisarcoom	233

Hoofdstuk 18 De huid en niet-cutane maligne tumoren 235

18.1	Inleiding	235
18.2	Ingroei van kanker in de huid	235
18.3	Metastasering in de huid	235
18.4	Paraneoplasieën	236
18.5	Huidaandoeningen waaraan incidenteel of regelmatig een maligniteit ten grondslag ligt	239

Hoofdstuk 19 Huidafwijkingen door radiotherapie 241

19.1	Inleiding	241
19.2	Huidafwijkingen door bestralingen	241

Hoofdstuk 20 Bacteriële infecties	245
20.1 Inleiding	245
20.2 Oppervlakkige folliculitis	246
20.3 Sycosis	248
20.4 Furunkel en karbonkel	248
20.5 Abces	249
20.6 Impetigo vulgaris	250
20.7 Impetigo bullosa	250
20.8 Staphylococcal scalded skin syndrome	251
20.9 Cellulitis	252
20.10 Erysipelas	253
20.11 Hordeolum	254
20.12 Ecthyma	254
20.13 Necrotiserende fasciitis	254
20.14 Erythrasma	255
20.15 Lymeziekte	256
20.15.1 Erythema migrans	256
20.15.2 Borrelia-lymfocytroom	257
20.15.3 Acrodermatitis chronica atrophicans	257
20.16 Pitted keratolysis	258
20.17 Trichomycosis axillaris	258
20.18 Erysipeloid	259
20.19 Infectie met atypische mycobacteriën	259
Hoofdstuk 21 Virale infecties	261
21.1 Inleiding	261
21.2 Infecties met het humanepapillomavirus (HPV)	261
21.2.1 HPV-infecties van de huid	261
21.2.2 HPV-infecties van de slijmvliezen	264
21.3 Infecties met het herpes simplexvirus	266
21.4 Herpes zoster	269
21.5 Molluscum contagiosum	270
21.6 Ecthyma contagiosum	271
21.7 Melkersknobbels	271
21.8 Virusziekten die gepaard gaan met exanthenen	272
21.8.1 De klassieke kinderziekten	272
21.8.1.1 Mazelen	272
21.8.1.2 Rodehond	273
21.8.1.3 Roodvonk	273
21.8.1.4 Erythema infectiosum	273
21.8.1.5 Exanthema subitum	274
21.8.1.6 Waterpokken	274
21.8.2 Andere virusinfecties die gepaard gaan met exanthenen	275
21.8.2.1 Mononucleosis infectiosa	275
21.8.2.2 Syndroom van Gianotti-Crosti	275
21.8.2.3 Hand-voet-mondziekte	275
21.8.2.4 Niet-specifieke virale exanthenen	276
Hoofdstuk 22 Schimmelinfecties	277
22.1 Inleiding	277

22.2	Dermatofytosen	277
22.2.1	Trichomycosen	278
22.2.1.1	Tinea capitis	278
22.2.1.2	Tinea barbae	279
22.2.2	Epidermomycosen	280
22.2.2.1	Tinea corporis en tinea faciei	280
22.2.2.2	Tinea manus	280
22.2.2.3	Tinea inguinalis	281
22.2.2.4	Tinea pedum	282
22.2.3	Onychomycosen	283
22.2.4	Behandeling van dermatomycosen en onychomycosen	284
22.3	Candida-infecties	285
22.3.1	Candida-infecties van de slijmvliezen	285
22.3.2	Candida-infecties van de huid	286
22.3.3	Candida-infecties van de nagels	288
22.3.4	Behandeling van candida-infecties	288
Hoofdstuk 23 Parasieten en insecten		289
23.1	Inleiding	289
23.2	Scabies (schurft)	289
23.3	Pediculosis capitis (hoofdluis)	292
23.4	Pediculosis pubis (schaamluis)	293
23.5	Strophulus en culicosis bullosa	294
23.6	Animale scabies	295
23.7	Allergische reacties op gif van angeldragende insecten (wespen, bijen, hommels)	295
Hoofdstuk 24 Seksueel overdraagbare aandoeningen		297
24.1	Inleiding	297
24.2	Bacteriële seksueel overdraagbare aandoeningen	301
24.2.1	Chlamydia-infectie	301
24.2.2	Gonorrhoe	302
24.2.3	Syfilis	303
24.2.4	Lymphogranuloma venereum	305
24.2.5	Bacteriële vaginose	306
24.3	Hiv-infectie en aids	307
24.4	Trichomoniasis vaginalis	308
Hoofdstuk 25 Importinfecties en -infestaties		309
25.1	Inleiding	309
25.2	Lepra	309
25.3	Cutane leishmaniasis	310
25.4	Cutane larva migrans	310
25.5	Filariasis	311
25.6	Myiasis	311
25.7	Tungiasis	312
25.8	Tropisch ulcus	313
25.9	Enkele andere importinfecties en -infestaties	313

Hoofdstuk 26 Afwijkingen aan de venen: flebologie	315
26.1 Inleiding	315
26.2 Anatomie en fysiologie van het veneuze systeem in de benen	315
26.2.1 Anatomie	315
26.2.2 Fysiologie	315
26.3 Varices	317
26.4 Tromboflebitis	318
26.5 Diep veneuze trombose	318
26.6 Chronische veneuze insufficiëntie	319
Hoofdstuk 27 Afwijkingen aan de arteriën	325
27.1 Inleiding	325
27.2 Arteriële insufficiëntie en ischemie	325
27.3 Arteriële ulcera van het onderbeen en de voeten	327
27.4 Diabetische voet en diabetisch voetulcus	328
27.5 Thrombangiitis obliterans	329
27.6 Blauwe-tenensyndroom	330
27.7 Polyarteriitis nodosa	330
Hoofdstuk 28 Overige afwijkingen aan de bloedvaten en huidafwijkingen met een vasculaire component	331
28.1 Inleiding	331
28.2 Functionele afwijkingen aan de vaten	331
28.2.1 Livedo reticularis	331
28.2.2 Raynaudfenomeen	332
28.2.3 Perniosis	334
28.2.4 Acrocyanose	335
28.2.5 Erythrocyanose	335
28.3 Vaatafwijkingen met ontsteking: vasculitis	336
28.3.1 Cutane leukocytoclastische vasculitis	336
28.3.2 Henoch-schönleinpurpura	337
28.3.3 Urticariële vasculitis	338
28.3.4 Pityriasis lichenoides	339
28.3.5 Purpura pigmentosa chronica	340
28.4 Vasculaire malformaties	340
28.4.1 Naevus flammeus	341
28.4.2 Sturge-webersyndroom	342
28.4.3 Unnanaevus (ooievaarsbeet)	342
28.4.4 Syndroom van Klippel-Trenaunay	342
28.4.5 Veneuze malformatie	342
28.5 Prolifererende vaataandoeningen	343
28.5.1 Hemangioom	343
28.5.2 Granuloma teleangiectaticum	345
28.6 Afwijkingen met uitzetting van bloedvaten	345
28.6.1 Angiokeratoom	345
28.6.2 Angioma senile	346
28.6.3 Naevus araneus (spider naevus)	347
28.6.4 Teleangiëctasieën	348
28.7 Purpura senilis	348

Hoofdstuk 29 Afwijkingen aan de lymfevaten	349
29.1 Inleiding	349
29.2 Anatomie en fysiologie	349
29.3 Lymfoedeem	349
29.4 Lipo-oedeem	352
29.5 Lymfangioom	353
29.5.1 Lymphangioma circumscriptum	353
29.5.2 Diffuus lymfangioom	354
29.5.3 Cysteus lymfangioom	354
Hoofdstuk 30 Inflammatoire bindweefselziekten	355
30.1 Inleiding	355
30.2 Lupus erythematodes	355
30.3 Sclerodermie	358
30.3.1 Morfea	358
30.3.2 Systemische sclerose	359
30.4 Dermatomyositis	361
30.5 Lichen sclerosus	362
30.6 Scleroedeem	364
Hoofdstuk 31 Auto-immuun bulleuze dermatosen	367
31.1 Inleiding	367
31.2 Pemfigus	367
31.3 Bulleus pemfigoïd (parapemfigus)	368
31.4 Dermatitis herpetiformis (ziekte van Duhring)	369
Hoofdstuk 32 Afwijkingen van de beharing	371
32.1 Inleiding	371
32.2 Te weinig haar / haaruitval	371
32.2.1 Vormen van haaruitval	371
32.2.2 Diffuse haaruitval / alopecie	371
32.2.2.1 Alopecia androgenetica	372
32.2.2.1.1 Alopecia androgenetica bij de man	372
32.2.2.1.2 Alopecia androgenetica bij de vrouw	373
32.2.2.2 Anageen effluvium	374
32.2.2.3 Telogeen effluvium	374
32.2.2.3.1 Acut telogeen effluvium	374
32.2.2.3.2 Chronisch telogeen effluvium	375
32.2.3 Pleksgewijze haaruitval	375
32.2.3.1 Alopecia areata	375
32.2.3.2 Pleksgewijze haaruitval met verlittekening (cicatriciële alopecie)	377
32.3 Te veel haar	377
32.3.1 Hypertrichose	377
32.3.2 Hirsutisme	379
32.4 Overige afwijkingen in de beharing	380
32.4.1 Ingroei van de haren	380

32.4.1.1	Pili incarnati	380
32.4.1.2	Pseudofolliculitis barbae	380
32.4.1.3	Sinus pilonidalis	381
32.4.2	Cirkelharen	382
Hoofdstuk 33 Afwijkingen van en rond de nagels		383
33.1	Inleiding	383
33.2	Onychomycose	383
33.3	Nagelafwijkingen bij psoriasis	383
33.4	Trommelstokvingers en horlogeglasnagels	384
33.5	Koilonychie	386
33.6	Onychia punctata	386
33.7	Onycholyse	386
33.8	Lijnen van Beau	387
33.9	Leuconychia punctata	388
33.10	Leuconychia striata	388
33.11	Melanonychia striata longitudinalis	389
33.12	Onychohypertrofie	389
33.13	Fragilitas unguium (broze nagelsyndroom)	390
33.14	Yellow nail syndrome	390
33.15	Infectie met Pseudomonas aeruginosa	391
33.16	Unguis incarnatus (ingegroeide teennagel)	391
33.17	Paronychia	392
Hoofdstuk 34 Afwijkingen van de zweetklieren		395
34.1	Inleiding	395
34.2	Hyperhidrose	395
34.2.1	Primaire hyperhidrose	395
34.2.2	Secundaire hyperhidrose	396
34.3	Hypohidrose en anhidrose	397
34.4	Miliaria	398
Hoofdstuk 35 Huidafwijkingen aan de handen en de voeten		401
35.1	Inleiding	401
35.2	Callus	403
35.3	Clavus	403
35.4	Keratolysis exfoliativa	404
35.5	Keratoderma palmoplantare	405
Hoofdstuk 36 Huid- en slijmvliesafwijkingen van de lippen en de mond		407
36.1	Inleiding	407
36.2	Afwijkingen aan de tong	408
36.2.1	Lingua geographica	408
36.2.2	Lingua fissurata	408
36.2.3	Lingua villosa	409
36.2.4	Atrofische glossitis	409

36.3	Afwijkingen van het mondslijmvlies	409
36.3.1	Leukoplakie	409
36.3.2	Erythroplakie	410
36.3.3	Plaveiselcelcarcinoom	410
36.3.4	Aften	411
36.3.5	Mucokèle	412
36.3.6	Dentogene fistel	412
36.3.7	Reactief fibroom	413
36.3.8	Orodyne (mondbranden)	413
36.4	Afwijkingen van de lippen	414
36.4.1	Cheilitis	414
36.4.2	Cheilitis actinica	415
36.4.3	Cheilitis angularis	415
36.4.4	Cheilitis granulomatosa en syndroom van Melkersson-Rosenthal	416
36.4.5	Macrocheilie	416
36.4.6	Venous lake	416
36.4.7	Melanotische macula	416
36.4.8	Peutz-jegherssyndroom	417
36.4.9	Rendu-oslersyndroom	418
Hoofdstuk 37 Huidafwijkingen in de regio anogenitalis		419
37.1	Inleiding	419
37.2	Rode en schilferende uitslag in de liezen	420
37.3	Pruritus ani	422
37.4	Fissura ani	423
37.5	Hemorroiden	424
37.5.1	Inwendige hemorroiden	424
37.5.2	Uitwendige hemorroiden	425
37.6	Genitaal oedeem bij de man	426
37.7	Seniele gluteale dermatose	427
Hoofdstuk 38 Huidafwijkingen aan de onderbenen		429
38.1	Inleiding	429
38.2	Erythema nodosum	429
38.3	Necrobiosis lipoidica	431
38.4	Actinische porokeratose	432
38.5	Diabetische dermatopathie	433
38.6	Stuccokeratose	433
38.7	Stasis purpura	434
Hoofdstuk 39 Huidafwijkingen bij kinderen		435
39.1	Inleiding	435
39.2	Fysiologische huidafwijkingen bij pasgeborenen	435
39.3	Vesiculopustuleuze aandoeningen bij pasgeborenen	436
39.4	Luiereczeem	438
39.5	Seborroïsch eczeem bij kinderen	439
39.6	Acne neonatorum en acne infantum	440

Hoofdstuk 40 Huidveranderingen en -afwijkingen in de zwangerschap	443
40.1 Inleiding	443
40.2 Fysiologische veranderingen in de zwangerschap	443
40.3 Invloed van zwangerschap op bestaande huidaandoeningen en tumoren	445
40.4 Specifieke zwangerschapsdermatosen	445
40.4.1 Pemfigoïd gestationis	445
40.4.2 Polymorfe zwangerschapseruptie	446
40.4.3 Atopische eruptie van de zwangerschap	447
40.4.3.1 Prurigo gestationis	447
40.4.3.2 Jeukende zwangerschapsfolliculitis	447
40.4.3.3 Constitutioneel eczeem in de zwangerschap	447
40.4.4 Zwangerschapscholestase	448
Hoofdstuk 41 Huidafwijkingen bij diabetes mellitus	449
41.1 Inleiding	449
41.2 Huidafwijkingen bij diabetes mellitus	449
41.2.1 Huidsymptomen van diabetische vaatafwijkingen	449
41.2.2 Huidinfecties bij diabetes mellitus	449
41.2.3 Dermatologische complicaties van de behandeling van diabetes mellitus	451
41.2.4 Overige manifestaties van diabetes mellitus en huidaandoeningen die in verhoogde frequentie bij diabetes voorkomen	452
Hoofdstuk 42 Huidafwijkingen door het beroep	455
42.1 Inleiding	455
42.2 Contacteczeem	456
42.2.1 Ortho-ergisch contacteczeem	457
42.2.2 Allergisch contacteczeem	458
Hoofdstuk 43 Psychodermatologie	459
43.1 Inleiding	459
43.2 Invloed van psychologische stressfactoren op huidziekten	459
43.3 Psychologische gevolgen van huidziekten	459
43.4 Huidafwijkingen als uiting van een psychiatrisch ziektebeeld	461
43.4.1 Skin picking en acne excoriée des jeunes filles	461
43.4.2 Dermatitis artefacta	462
43.4.3 Trichotillomanie	464
43.4.4 Parasietenwaan	465
43.4.5 Stoornis in de lichaamsbeleving (body dysmorphic disorder)	465
Hoofdstuk 44 Genodermatosen	467
44.1 Inleiding	467
44.2 Ichthyosis	468
44.2.1 Ichthyosis vulgaris	468
44.2.2 Steroïdsulfatasedeficiëntie (X-chromosoom gebonden recessieve ichthyosis)	469
44.3 Keratosis pilaris	470

44.4	Neurofibromatose (ziekte van Von Recklinghausen)	471
44.5	Tubereuze sclerose complex	472
44.6	Basaalcelnaevussyndroom	473
Hoofdstuk 45 Pruritus		475
45.1	Inleiding	475
45.2	Klinische aspecten van pruritus	475
Hoofdstuk 46 Fotodermatosen		481
46.1	Inleiding	481
	46.1.1 Effecten van zonlicht op de huid	481
	46.1.2 Fotodermatosen	484
46.2	Chronisch polymorfe lichtdermatose	484
46.3	Fototoxische reacties	485
46.4	Fotoallergische reacties	486
46.5	Chronische actinische dermatitis	486
46.6	Porphyria cutanea tarda	487
Hoofdstuk 47 Geneesmiddelreacties		489
47.1	Inleiding	489
47.2	Geneesmiddelreacties	489
47.3	Geneesmiddelexanthenen	491
47.4	Bijwerkingen van cytostatica op de huid en de adnexe	494
Literatuur		497
Over de auteurs		508
Trefwoorden		510